

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 102/2019-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 CoPr 3/2019 z 18. júla 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]

██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou ██████████, v mene ktorej koná konateľ a advokát ██████████, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 CoPr 3/2019 z 18. júla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je stranou v spore v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanej (obchodná spoločnosť ██████████) v konaní vedenom Okresným súdom Svidník (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 Cpr 2/2014 domáha zaplata sumy 1 332,68 € s príslušenstvom.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 Cpr 2/2014 z 25. októbra 2018 (ďalej len „rozsudok pre zmeškanie z 25. októbra 2018“) rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť sťažovateľovi sumu 1 303,82 € s úrokom z omeškania. Rozsudok pre zmeškanie z 25. októbra 2018 okresný súd odôvodnil tým, že žalovaná sa nedostavila na pojednávanie vo veci, a to aj napriek skutočnosti, že bola poučená o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami neospravedlnila.

4. Žalovaná podala 14. decembra 2018 návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie z 25. októbra 2018 z dôvodu, že pojednávanie vo veci zmeškala z ospravedlniteľných dôvodov. O návrhu rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 7 Cpr 2/2014 z 23. januára 2019 (ďalej len „uznesenie z 23. januára 2019“) tak, že ho zamietol.

5. O odvolaní proti uzneseniu okresného súdu z 23. januára 2019 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že citované uznesenie okresného súdu zmenil, zrušil rozsudok pre zmeškanie z 25. októbra 2018 a vec vrátil okresnému súdu na nariadenie nového pojednávania.

6. Sťažovateľ zdôrazňuje, že krajský súd „*odignoroval ustanovenie § 92 ods. 2*“ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť. Podľa sťažovateľa „*pokyn žalovaného, že si výslovne želá účasť na pojednávaní len novozvoleným advokátom neobstojí, pokiaľ doterajší zástupca má platne udelené plnomocenstvo. V posudzovanej veci trvalo zastúpenie žalovaného advokátom [REDAKOVANÉ] a ten sa pojednávania nezúčastnil a svoju neúčasť neospravedlnil.*“.

7. Krajský súd podľa sťažovateľa rovnako neuplatnil judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej kolízia dvoch pojednávaní toho istého účastníka v tom istom termíne na rozdielnych súdoch nie je bez ďalšieho dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania (k tomu pozri aj I. ÚS 68/1998).

8. Podľa sťažovateľa je napadnuté uznesenie krajského súdu neodôvodnené a arbitrárne, keďže je v rozpore s doterajšou judikatúrou všeobecných súdov, podľa ktorej sa ospravedlniteľnými dôvodmi rozumejú len také okolnosti, ktoré znemožňovali žalovanému, resp. jeho právnym zástupcom účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov (choroba, úraz, úmrtie v rodine).

9. Nevyhnutným podľa sťažovateľa bolo, aby krajský súd odklon od doterajšej rozhodovacej praxe odôvodnil. Povinnosťou krajského súdu bolo pri v napadnutom uznesení uvádzanom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 54/2010 uviesť, v čom sa líši od nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 68/1998.

10. K nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 3143/15 z 23. februára 2016 (ďalej len „nález z 23. februára 2016“), na ktorý krajský súd v napadnutom uznesení poukazuje, sťažovateľ uvádza, že rozhodujúcimi boli okolnosti, za ktorých bolo citované rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky vydané. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že „*zástupca žalovaného bol jediným právnym zástupcom žalovaného; po druhé súd často*

odročoval v predmetnej veci pojednávania z dôvodu zlého zdravotného stavu zástupcu žalovaného – onkologického pacienta a nakoniec neakceptoval jedno z ďalších jeho ospravedlnení, pričom v tom ústavný súd spozoroval snahu súdu urýchlene skončiť ťahajúci sa súdny spor.“. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ zdôrazňuje, že v predmetnej veci nie je možné nekriticky preberať nálezy Ústavného súdu Českej republiky, keď sú „takto závažné odlišnosti medzi posudzovanými prípadmi.“.

11. Podľa sťažovateľa odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe a náležitým nevysvetlením jeho rozhodnutia došlo napadnutým uznesením krajského súdu k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná náhradu trov konania v sume 346,62 €.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je

s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16. V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

18. V súlade s § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd (odsek 2). Ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne

prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa (odsek 3).

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

21. Pri prieskume ústavnej sťažnosti úlohou ústavného súdu v súlade s jeho konštantnou judikatúrou nie je preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

22. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05,

III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Sťažovateľ napáda nemeritórne rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie súdu prvej inštancie – rozsudok pre zmeškanie a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Ešte pred samotným vysporiadaním sa so všetkými relevantnými námietkami sťažovateľa v kontexte ním namietaného porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom ústavný súd považoval za nevyhnutné vyjadriť sa k jeho právomoci preskúmať rozhodnutia všeobecného súdu predchádzajúce samotnému meritórnemu rozhodnutiu. V rámci konania o ústavnej sťažnosti ústavný súd zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

24. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o ústavnej sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

25. V nadväznosti na uvedené právne názory ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach daného prípadu sú splnené predpoklady na výnimku z už spomenutej zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa právoplatne skončilo konanie.

26. Predmetom preskúmania zo strany ústavného súdu sú námietky sťažovateľa o neústavnosti rozhodnutia, ktorým odvolací súd rozhodol o zrušení rozsudku pre zmeškanie a pokračovaní v prejednaní veci na podklade zistenia, že podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie neboli splnené, resp. na podklade zistenia dôvodnosti odvolacieho dôvodu predostretého žalovanou. Neústavnosť sťažovateľ vidí predovšetkým v nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu (body 6 až 10 tohto uznesenia).

27. Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd sa v napadnutom uznesení vyjadril k otázke (ne)splnenia podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie s konečnou platnosťou a relevantná právna úprava vylučuje, aby uvedená otázka bola predmetom ďalšieho preskúmania všeobecnými súdmi v rámci následných štádií konania v predmetnej právnej veci (vrátane konania o opravných prostriedkoch, pozn.), napadnuté uznesenie krajského súdu je spôsobilé výrazným a nereparovateľným spôsobom zasiahnuť do sféry ústavou a dohovorom zaručených práv sťažovateľa. Ústavný súd preto podrobil napadnuté uznesenie krajského súdu ústavnému prieskumu z pohľadu možného porušenia sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne judikuje, že nepripúšťa námietky, ktoré sťažovateľ uplatňuje po prvýkrát až v konaní pred ním samým (napr. nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 382/2013). Z bodu 7 napadnutého uznesenia krajského súdu pritom vyplýva, že sťažovateľ sa k odvolaniu žalovanej proti uzneseniu okresného súdu z 23. januára 2019 v lehote stanovenej súdom nevyjadril. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti

netvrdí, tým menej preukazuje dôvody, pre ktoré sa k odvolaniu žalovanej v stanovenej lehote nevyjadril. Možno teda ustáliť, že sťažovateľ sa v rámci odvolacieho konania, ktorého ústavnosť je v tomto konaní preskúmaná, v rozpore so všeobecne uznávanou zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* (právo patrí bdelym) a zanedbaním procesnej povinnosti sám pozbavil možnosti využiť právny prostriedok na ochranu svojich práv. Právnym prostriedkom ochrany práv sťažovateľa je totiž v prípade, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je v prospech sťažovateľa a druhá strana v spore využije svoje právo podať proti nemu opravný prostriedok, aj vyjadrenie k opravnému prostriedku druhej strany v spore v rámci konania o opravnom prostriedku.

29. Sťažovateľ mohol vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej na svoju obranu účinne predkladať argumenty smerujúce proti tým, ktoré v odvolaní predostrela žalovaná. Povinnosťou krajského súdu by následne bolo sa so všetkými podstatnými námietkami predloženými v odvolacom konaní aj sťažovateľom náležitým spôsobom vysporiadať. Vzhľadom na ničím neodôvodnenú absenciu predloženia argumentov k odvolaniu žalovanej zo strany sťažovateľa je podľa názoru ústavného súdu, uplatňujúc prísne formalistický prístup ochrany základných práv a slobôd, daný dôvod odmietnutia ústavnej sťažnosti ako neprípustnej v súlade s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

30. Uplatňujúc materiálne chápanie ochrany základných práv a slobôd, ústavný súd aj napriek už uvedenému pristúpil k preskúmaniu ústavnej udržateľnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, a to na účely preskúmania zlučiteľnosti jeho obsahu s limitmi sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie namieta. Uvedený prieskum ústavný súd vykonal v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú krajský súd vo veci sťažovateľa aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia.

31. Podľa § 274 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní

na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

32. V súlade s § 277 ods. 2 CSP ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie.

33. Krajský súd v podstatnej časti napadnutého uznesenia zdôraznil, že s prihliadnutím na relevantný spisový materiál považoval za preukázané, že súd prvej inštancie nariadil pojednávanie vo veci samej na 25. október 2018 o 10.30 h a žalovanú predvolal 30. júla 2018. Právny zástupca žalovanej () prevzal predvolanie na pojednávanie 6. augusta 2018 a 23. októbra 2018 prevzal právne zastupovanie žalovanej advokát , ktorý 24. októbra 2018 doručil súdu prvej inštancie oznámenie o prevzatí právneho zastúpenia, ako aj ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní a žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 25. október 2018 z dôvodu, aby mal dostatok času na prípravu v predmetnej právnej veci, a zároveň aj z dôvodu, že v čase pojednávania mal na Okresnom súde Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 27/2018 nariadené predbežné prejednanie sporu. Súčasťou obsahu predmetného podania bolo zároveň aj oznámenie žalovanej o tom, že nesúhlasí s tým, aby bola v predmetnom konaní zastúpená iným advokátom. V súlade s § 183 ods. 4 CSP žalovaná oznámila aj elektronickú adresu a telefónne číslo, na ktoré žiadala, aby ju okresný súd upovedomil o rozhodnutí o odročení pojednávania. Predmetné podanie žalovanej bolo okresnému súdu doručené 24. októbra 2018 o 17.44 h.

34. V ďalšej časti krajský súd v napadnutom uznesení zdôraznil, že spravodlivej ochrane práv nezodpovedá taký postup súdu prvej inštancie, ktorý vyhodnotí zvolenie si nového právneho zástupcu po takmer piatich rokoch za irelevantné pre posúdenie ospravedlniteľného dôvodu na nedostavenie sa na pojednávanie, ak žalovaná trvá na osobnej prítomnosti nového právneho zástupcu a tento má v čase nariadeného pojednávania kolidujúce iné pojednávanie v inom konaní.

35. Krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu z 23. januára 2019 prihliadol na priebeh celého konania, ktoré predchádzalo vydaniu rozsudku pre zmeškanie z 25. októbra 2018 a dospel k záveru, že žalovaná bola v priebehu celého konania aktívna a poskytovala súdu prvej inštancie potrebnú súčinnosť na to, aby vec bola v primeranom čase prejednaná a rozhodnutá.

36. Na podporu svojho záveru krajský súd poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 54/2010 z 8. júla 2010, podľa záverov ktorého je v kontexte právnej úpravy danej § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nevyhnutné k tomu, aby všeobecný súd mohol vec prejednať v neprítomnosti účastníka alebo jeho zástupcu, splnenie dvoch podmienok, a to riadne predvolanie a absencia žiadosti o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. Dôležitým dôvodom v prípade druhej podmienky je podľa názoru najvyššieho súdu obsiahnutého v citovanom rozhodnutí aj kolízia s iným pojednávaním zástupcu, ak nemožno od účastníka konania spravodlivo žiadať, aby si zvolil iného zástupcu.

37. V kontexte nálezu z 23. februára 2016, na ktorý v napadnutom uznesení poukázal, krajský súd konštatoval nevyhnutnosť postupovať pri posudzovaní naplnenia kritérií ospravedlniteľného dôvodu podľa príslušného ustanovenia Civilného sporového poriadku v súlade so zásadou spravodlivosti a s prihliadnutím na predchádzajúce konanie sporových strán.

38. Z relevantnej časti nálezu z 23. februára 2016 vyplýva, že pri rozhodovaní o (ne)vydaní kontumačného rozsudku je nevyhnutné rešpektovať nielen kritériá, ktoré sú pre vydanie kontumačného rozsudku dané zákonom, ale rovnako aj základné procesné práva účastníka konania, resp. strany v spore. V konkrétnom prípade dospel Ústavný súd Českej republiky k záveru, že postup všeobecného súdu, ktorý vydal rozsudok pre zmeškanie v situácii, keď boli síce splnené formálne podmienky pre jeho vydanie, avšak bez skúmania hľadiska vhodnosti a nevyhnutnosti jeho použitia tak, ako to je stanovené v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky, nie je ústavne udržateľný.

39. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07).

40. Skúmanie splnenia zákonných podmienok pre vydanie kontumačného rozsudku a v tomto kontexte predovšetkým výklad pojmu „ospravedlnenie neprítomnosti vážnymi okolnosťami“ v súlade s už uvedeným je v právomoci všeobecného súdu, v konkrétnych okolnostiach veci krajského súdu, ktorý v posudzovanom prípade preskúmaval v rámci odvolacieho konania názor súdu prvej inštancie.

41. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, a pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

42. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade,

ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05). V konkrétne prejednávanej veci o takýto prípad nejde.

43. K námietke sťažovateľa uvedenej v bode 6 tohto uznesenia ústavný súd zdôrazňuje, že z relevantných častí napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva skutočnosť, podľa ktorej bol súd prvej inštancie o zvolení si nového právneho zástupcu včas (pred samotným pojednávaním vo veci) informovaný. Sťažovateľ ani v ústavnej sťažnosti nepredkladá argumentáciu, ktorou by spochybňoval odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu v kontexte doručenia oznámenia o novom právnom zastúpení advokátom [REDACTED], ktoré by bolo spôsobilé spochybniť zároveň ukončenie predchádzajúceho právneho zastupovania advokátom [REDACTED]. Bez spochybnenia účinnosti samotnej zmeny právneho zastupovania je preto aplikácia § 92 ods. 2 CSP vo vzťahu k právnomu zastupovaniu advokátom [REDACTED], ktorý v čase vydania rozsudku pre zmeškanie už nebol právnym zástupcom žalovanej, právne irelevantná.

44. Ani námietka obsiahnutá v bode 7 tohto uznesenia nie je podľa názoru ústavného súdu v kontexte posúdenia ústavnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu relevantná. Vážnosť okolností, ktorými žalovaná ospravedlňovala svoju neprítomnosť na pojednávaní, nebola totiž daná len kolíziou pojednávania nového právneho zástupcu, ale aj okolnosťou danou samotnou zmenou právneho zastupovania vykonanou pred pojednávaním, pre ktorú sa nový právny zástupca nestihol s právnou vecou oboznámiť.

45. K samotnej zmene právneho zastupovania v kontexte vážnosti okolnosti, ktorou žalovaná ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní, ústavný súd konštatuje, že takáto zmena právneho zastupovania v krátkom čase pred pojednávaním môže mať sama osebe charakter účelovosti. V záujme odstránenia pochybnosti o tom, či tento úkon žalovanej bol alebo nebol úkonom účelovosti, bolo v záujme spravodlivého usporiadania vzťahov medzi stranami sporu zo strany krajského súdu ústavne udržateľné prihliadať na doterajšie správanie žalovanej ako strany v spore (bod 35 tohto uznesenia). Pokiaľ preto krajský súd ustálil aj na podklade doterajšieho správania žalovanej v spore, že spravodlivému usporiadaniu vzťahov oboch strán v spore nezodpovedá taký postup súdu

prvej inštancie, ktorý vyhodnotí zvolenie si nového právneho zástupcu po takmer piatich rokoch za irelevantné, ústavný súd konštatuje, že krajský súd pri hodnotení vážnosti okolností nevybočil z hraníc voľnej úvahy danej mu zákonom a jeho odôvodnenie je ústavne udržateľné. Opačný záver by totiž znamenal upretie práva žalovanej na prístup k súdu a k uplatňovaniu jej práv v konaní pred všeobecným súdom a v konečnom dôsledku by viedol k neprípustnému zásahu do jej práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

46. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, a nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (predovšetkým § 277 ods. 2 CSP), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené.

47. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

48. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch uplatnených v ústavnej sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2019

Miroslav D U R I Š
predseda senátu